

SOUSTAVA DANÍ ČR

➤ Přímé daně:

1. daně z příjmu fyzických osob a právnických osob,
2. daň z nemovitosti,
3. daň z převodu nemovitosti, dědická a darovací,
4. daň silniční;

➤ Nepřímé daně:

1. daň z přidané hodnoty,
2. daň spotřební,
3. daň pro životní prostředí (zatím jako jediná nemá prováděcí zákon a není vybírána).

Daně jsou příjmem veřejných rozpočtů. Větší část daní je **příjmem státního rozpočtu**, menší část je příjmem **rozpočtu měst a obcí**, část daní určena je jako příjem **rozpočtu krajů**.

Výběr a kontrola plnění daňových povinností je v kompetenci **finančních úřadů**, spadajících pod Generální finanční ředitelství. Daně (DPH a spotřební daně) u dováženého zboží jsou vybírány celními úřady spolu se clem.

Člení daní na přímé a nepřímé vychází z podstaty vybírání a přiznávání těchto daní.

Přímé daně jsou **zdaněním příjmu nebo majetku poplatníka**. Jsou odváděny příslušnému finančnímu úřadu na základě písemného daňového přiznání poplatníka. Jsou placeny přímo poplatníkem

Nepřímé daně jsou **zdaněním prodeje zboží** a přiznává je a odvádí je finančnímu úřadu plátce této daně, který prodal zboží. Jsou hrazeny kupujícím (část ceny zboží), ovšem kupující nepodává žádné daňové přiznání. Jsou placeny plátcem, ale skutečně je platí spotřebitel.

Objemově jsou pro státní rozpočet významnější nepřímé daně (daň z přidané hodnoty a spotřební daň), třetí největší příjem má pak stát u daní z příjmu fyzických a právnických osob.

Definice daně:

Daň je příjmem veřejných rozpočtů (státního rozpočtu a místních rozpočtů), který **ze zákona** (povinně) **odčerpává část důchodu subjektu** (příjmu, majetku poplatníka) **na nenávratném principu** (společnost tyto peníze vynaloží podle potřeb, nikoliv úměrně podle výše odvedené daně jednotlivcem). Uspokojovány jsou i potřeby těch, kteří daně vůbec neplatí (**princip solidarity**).

Poplatník - je fyzická či právnická osoba, z jejíchž peněz je daň placena (je osoba, jehož příjmy podléhají dani)

Plátce - je fyzická či právnická osoba, která má ze zákona povinnost peníze odvést státu správci daně (u DPH je plátce prodávající a poplatník kupující).

Principy daňového systému:

1. **spravedlnost zdanění** - stejné podmínky pro různé typy subjektů, pro tuzemské a zahraniční firmy atd.
2. **všeobecnost zdanění** - zdanění podléhají všechny typy vlastnictví,
3. **účinnost zdanění** - vhodným způsobem stimulovat žádoucí aktivity obyvatelstva,
4. **harmonizace** - sbližování naší daňové soustavy se systémy Evropské unie.

Zákon o daních z příjmů, struktura zákona a jeho použití

Pokud je daň uvalena na obchodní společnosti, je často nazývána jako *daň z příjmů právnických osob* nebo daň ze zisku. Daň z příjmu fyzických osob často zdaňuje veškerý příjem fyzické osoby, zatímco daň z příjmů právnických osob zdaňuje čistý příjem (rozdíl mezi příjmy a náklady a případně dalšími odpisy).

Zdaňovací období

- je kalendářní rok. Po skončení roku musí poplatník podat do konce března daňové přiznání za předešlý rok a vypočtenou daň uhradit. Poplatník platí v průběhu roku zálohy na daň a při ročním daňovém přiznání je vyúčtuje. Pokud daňové přiznání zpracovává daňový poradce, může být posunut termín podání až do června.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (v platném znění)

1. Daň z příjmu fyzických osob § 2 - § 16
2. Daň z příjmu právnických osob § 17 - § 21
3. Společná ustanovení § 22 - § 40

Daň z příjmů fyzických osob

§ 2 **Poplatníci** jsou to fyzické osoby, které mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují (minimálně 183 dní v daném roce). Jejich daňová povinnost se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí (REZIDENT)

§ 3 Předmět daně z příjmů fyzických osob jsou

- a) příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6),
- b) příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7),
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- d) příjmy z pronájmu (§ 9),
- e) ostatní příjmy (§ 10).

§4 Osvobozeny od daně jsou příjmy:

- Příjmy z prodeje rodinného domu, bytu, pokud v něm měl prodávající bydliště nejméně 2 roky bezprostředně před prodejem.
- Příjmy z prodeje nemovitostí, přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem dobu 5 let.
- Přijatá náhrada škody a plnění z pojištění majetku a odpovědnosti za škody.

- Příjmy z provozu malých vodních elektráren, větrných el. Apod. do výkonu 1MW.
- Cena z veřejné soutěže nebo reklam, slosování, cena ze sportovní soutěže v hodnotě do 10 000 Kč.
- Příjem ve formě dávek sociální podpory, nemocenského a důchodového pojištění, peněžní pomoci obětem trestné činnosti.
- Příjem přijatý v rámci plnění vyživovací povinnosti nebo náhrada za tento příjem.
- Stipendia.
- Úroky z vkladů stavebního spoření.
- Dotace ze státního rozpočtu.

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§6)

Zdanění příjmu ze závislé činnosti a funkčních požitků řeší § 6 zákona. Nejvýznamnějším zdrojem příjmů fyzických osob jsou a budou mzdy v podobě příjmů. Především z praktických důvodů, aby zaměstnanci nebyli zatěžováni administrativou a byl zajištěn trvalý přísun výnosů do veřejných rozpočtů, předpokládá zákon, tam, kde je to možné, srážku daňové zálohy, popř. konečné daně, kterou je povinen provést ten subjekt, který mzdu a podobné příjmy vyplácí.

Zaměstnanci, mzdy a jejich zdanění, povinnosti vůči FÚ

Charakteristika pojmu závislá činnost: plátce (zaměstnavatel) ukládá úkoly, fyzická osoba má obdobné postavení jako zaměstnanec (pracovní doba, dovolená, přestávky, obědy). Odměna na základě odpracované doby. Fyzická osoba obdrží pracovní pomůcky, materiál, pracuje na strojích zaměstnavatele. Činnost je vykonávána dlouhodobě pro 1 plátce.

- Příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního vztahu, kde poplatník při výkonu práce je povinen dbát příkazu plátce.
- Příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů s.r.o. aj.
- Odměny členů statutár. orgánů.
- Příjmy plynoucí v souvislosti s výkonem závislé činnosti.

Pracovní smlouvy

Dohody o pracovní činnosti max. ½ úvazek (dovolená jen pokud je sjednána).

Dohody o provedení práce od 1. 1. 2012 max. 300 hodin / 1 rok. Odměna nad 10 tis.

v daném měsíci podléhá odvodu sociálního a zdravotního pojištění. Odměna 5 tis. Kč v daném měsíci, poplatník nepodepsal prohlášení ze závislé činnosti a funkčních požitků - srážková daň 15 %. Nad 5 tis. Kč – zálohová daň 15 % podléhá vyúčtování. Cestovní náhrady jen pokud jsou výslovně sjednány.

Ostatní smlouvy dle občanského zákoníku (příkazní smlouvy, nepojmenované smlouvy § 51)

Jednatel společnosti pracuje na základě mandátní smlouvy. Pracovní smlouva nesmí být na výkon jednatele – rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

Ve státní správě – PLAT (platební výměr).
Podnikatelé – MZDA (mzdový výměr).

Pohyblivá složka mzdy - odměny, prémie, náhrady mezd
Zaručená mzda – respektuje mzdové tarify.
Minimální mzda – 8 000,- Kč.

Cestovní náhrady – upravuje zákoník práce
▪ Jízdné, ubytování, strava, vedlejší výdaje

Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)

Pro účely daně z příjmu sem patří peněžní i nepeněžní příjmy z

1. živnosti
2. jiného podnikání podle zvláštních předpisů
3. pronájmu i prodeje majetku vloženého do majetku pro podnikání
4. prodeje cenných papírů, vložených do majetku pro podnikání
5. zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství
6. podíly společníka v.o.s. nebo komanditní společnosti
7. pokud nepatří do příjmů ze závislé činnosti, tak také
 - příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů
 - autorské honoráře
 - příjmy znalce, tlumočnicka, správce konkursní podstaty, ...

Příjmy - výdaje = základ daně

Základ daně, je rozdíl mezi příjmy a výdaji. Pro jeho výpočet použijeme jeden ze dvou způsobů:

1) paušální výdaje (nepotřebujeme doklady o výdajích)

Paušální výdaje zahrnují veškeré výdaje včetně mezd a odpisů majetku. Navíc si nemůžeme už uplatnit nic, ani paušál na auto. Máme-li příjmy, pro které platí různé procento na výdaje, evidujeme je zvlášť. Nemůžeme kombinovat a uplatnit pro jeden druh příjmů paušál a pro druhý druh příjmů výdaje podle skutečnosti. Paušál buď na všechno, nebo na nic.

2) daňová evidence (uvádíme výdaje podle skutečnosti - podle dokladů)

Pro rok 2012 platí následující procenta:

- 80 % pro příjmy z řemeslné živnosti, ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ostatní příjmy (§10) ze zemědělské výroby, která není provozována zemědělským podnikatelem (k tomu i Příjmy pěstitelů)
- 60 % pro příjmy ze všech živností kromě řemeslných
- 40 % pro příjmy z jiného podnikání dle zvláštních právních předpisů, z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového či jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, z jiné samostatné výdělečné činnosti (např. OSVČ bez živnosti)

Návrh změny od 1.1. 2013 pro paušální výdaje – zatím není schváleno. Sněmovní tisk 695/5. § 7/ost.7, písm.c - paušál 40 % , max. 800 tis. Kč.

Příklad: Příjmy 2 mil. Kč – 40 % paušálních výdajů 800 tis. Kč

Příklad: Příjmy 3 mil. Kč – 40 % paušálních výdajů max. 800 tis. Kč (1,2 mil. Kč pro rok 2012)

Příjmy z kapitálového majetku (§8)

Přehled příjmů z kapitálového majetku:

1. podíly na zisku (dividendy) z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti, nebo na zisku z členství v družstvu,
2. úroky a jiné výnosy z držby cenných papírů,
3. úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na vkladovém účtu,
4. výnosy z vkladních listů,
5. dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem (po snížení o zaplacené příspěvky a o státní příspěvky na penzijní připojištění),
6. plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy (po snížení o zaplacené pojistné),
7. úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček, úroky z prodlení, poplatky z prodlení,
8. úrokové a jiné výnosy z držby směn (např. diskont z částky směnky, úrok ze směnečné sumy),
9. rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou (nominální) hodnotou dluhopisu a emisním kurzem při jeho vydání,
10. příjmy z prodeje předkupního práva na cenné papíry.

Příjmy uvedené v bodech 1 až 6 a 9 ze zdrojů na území České republiky jsou samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně (srážková daň). Výdaje související s těmito příjmy neuvádíme žádné.

Příjmy z pronájmu jsou podle (§ 9)

1. příjmy z pronájmu nemovitostí, bytů nebo jejich částí
2. příjmy z pronájmu movitých věcí, kromě příležitostného pronájmu, patřícího mezi ostatní příjmy

Příjmy nepeněžní povahy

Jako součást příjmů z pronájmu nemovitosti musíme zdanit i svůj nepeněžní příjem, který jsme nabylí formou například oprav provedených nájemcem na najaté nemovitosti.

Pro příjmy a výdaje z pronájmu nejsou žádná formální pravidla, podstatné je pouze to, aby bylo možno ze záznamů jasně vyčíst údaje potřebné pro daňové přiznání.

Evidujeme :

- příjmy a výdaje podle skutečnosti - evidence bude vypadat podobně jako daňová evidence pro podnikání
- nebo příjmy podle skutečnosti a výdaje procentem z příjmů ve výši 30%, dále evidujeme pohledávky a případně majetek pro odpisy

V praxi se často zaměřuje společné jmění a podílové spoluvlastnictví. Pronajímanou nemovitost může vlastnit více lidí např. sourozenci, kteří zdělili nemovitost po rodičích. V takovém případě se příjmy i výdaje z pronájmu nemovitosti dělí mezi spoluvlastníky ve shodném poměru jako jsou jejich vlastnické podíly na nemovitosti.

U nemovitostí, které vlastní manželé je nejprve nutné ověřit skutečnou existenci nemovitosti ve společném jmění manželů. Pokud jeden z manželů nabyt pronajímanou nemovitost před vznikem manželství, pak tento příjem zdaňuje vlastník nemovitosti. U nemovitostí pořízených až během trvání manželství (a nevyločených ze SJM) platí pravidlo, že se příjmy zdaňují pouze u jednoho z manželů, zatímco druhý je nesmí uplatnit.

Návrh změny od 1.1. 2013 pro paušální výdaje – zatím není schváleno. Sněmovní tisk 695/5. § 7/ost.7, písm. d., § 9 odst. 4 - paušál 30 %, max. 600 tis. Kč.

Ostatní příjmy jsou příjmy (§ 10)

1. z prodeje soukromého majetku
2. z prodeje úrody ze zahrádky (blíže viz Příjmy pěstitelů)
3. příjmy, které by byly příjmy z podnikání, pokud bychom měli potřebné živnostenské oprávnění či jiné povolení

Uplatnění výdajů

Výdaje si můžeme uplatnit prokazatelně vynaložené na dosažení ostatních příjmů. Pokud jsou však výdaje vyšší než příjem, tuto "ztrátu" si nemůžeme kompenzovat ani v jiném roce, ale ani proti jinému druhu příjmu. Každý jednotlivý druh příjmu (např. příjem z prodeje nemovitostí, příjem z prodeje movitých věcí, příjem z prodeje cenných papírů, příjem z příležitostných činností, příjem z příležitostného pronájmu movitých věcí, příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným a další druhy podle § 10 odst. 1 zákona o daních z příjmů) se totiž posuzuje samostatně.

Příležitostná činnost do 20 tisíc (§ 10)

Pokud součet našich příjmů z příležitostných činností (bez odečtení výdajů) nepřesáhne v kalendářním roce 20 tisíc Kč, nemusíme tyto příjmy danit ani uvádět v daňovém přiznání.

Co patří do příležitostné činnosti

- příležitostné činnosti kromě činností, které sice provozujeme příležitostně, ale máme na ně živnostenský list
- příležitostný pronájem movitých věcí
- zemědělská výroba, pokud není provozována podnikatelem (samostatně hospodařícím rolníkem)
- příjem včelařů (pokud jsme během roku měli maximálně 40 včelstev, počítá se nám jako příležitostný příjem 500 Kč na jedno včelstvo)

Nepatří sem autorské honoráře.

Nezdanitelné části základu daně (§15)

Základ daně můžeme ponížít o některé položky, které jsou ze zákona nezdanitelné. Podrobný popis všech těchto částek najdete v § 15 zákona o daních z příjmů. My vám přinášíme seznam těch nejpoužívanějších.

- **Dary** - jejich hodnota musí přesáhnout **2 % ze základu daně** nebo činit alespoň **1000 korun**, v úhrnu lze odečíst **nejvýše 10 % ze základu daně**. Hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce se oceňuje částkou 2000 korun.
- **Úroky** zaplacené ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru poskytnutého na bytové potřeby – max. ve výši **300.000 korun ročně**. Podmínkou je vlastnictví bytu, domu.
- **Příspěvky** zaplacené poplatníkem na penzijní připojištění se státním příspěvkem – částka, kterou lze odečíst se rovná celkově zaplaceným příspěvkům **sníženým o 6000 korun**, max. výše činí **12.000 korun ročně**.
- **Pojistné** zaplacené poplatníkem v kalendářním roce na jeho soukromé životní pojištění – doba trvání smlouvy činí min. 6 let a nárok na čerpání je navázán na dosažení 60 let věku, max. lze **odečíst 12.000 korun ročně**.
- **Členské příspěvky** zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci – odečíst lze částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše **3000 korun** za zdaňovací období.
- **Úhrady za zkoušky** ověřující výsledky dalšího vzdělávání – nejvýše do částky 10.000 korun ročně (zdravotně postižení 13.000 korun, těžce zdravotně postižení 15.000 korun).

Slevy na dani a daňové zvýhodnění (§35 ba, § 35c)

Slevy na dani se odečítají od celkově vypočítané daně. Lze je uplatnit při ročním vyúčtování daně z příjmů nebo měsíčně prostřednictvím zaměstnavatele. Pro uplatnění slevy na vyživovanou manželku nebo manžela, platí, že nesmí jejich vlastní příjem* za zdaňovací období přesáhnout částku 68 000 Kč.

Roční slevy na dani

Sleva na dani	Výše slevy 2011	Výše slevy 2012
Na poplatníka	23 640 Kč	24 840 Kč
Na poplatníka – starobního důchodce	23 640 Kč	24 840 Kč
Na dítě	11 604 Kč	13 404 Kč
Na dítě – držitele průkazu ZTP/P	23 208 Kč	23 208 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela	24 840 Kč	24 840 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela – držitele průkazu ZTP/P	49 680 Kč	49 680 Kč
Invalidita I. a II. stupně	2520 Kč	2520 Kč
Invalidita III. stupně	5040 Kč	5040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P (i bez důchodu)	16 140 Kč	16 140 Kč
Student	4 020 Kč	4 020 Kč